

ARCHEOLOGISCH VOORONDERZOEK

NEVELE KERREBROEK NR. 27

10 MEI 2012

David Vanhee

COLOFON

© 2013

© Kale - Leie Archeologische Dienst, David Vanhee

figuren © Auteurs (KLAD), tenzij anders vermeld

layout:

druk- & bindwerk:

verantwoordelijke uitgever:

D. Vanhee

Zquadra, Kortrijk

Kale - Leie Archeologische Dienst

Kasteelstraat 26

9880 Aalter

www.deklad.be

I. Voorwoord

Dit document biedt een overzicht van het vooronderzoek met proefsleuven, uitgevoerd op het terrein van het toekomstige verkaveling te Kerrebroek nr. 27 in Nevele. Het onderzoek werd uitgevoerd door intergemeentelijk archeoloog D. Vanhee van de KLAD op 10 mei 2012.

Gezien het vooronderzoek geen relevante archeologische sporen opleverde kende het geen vervolg.

II. Inhoud

I. Voorwoord	3
II. Inhoud	5
III. Administratieve gegevens	7
IV. Projectomschrijving	9
IV.1 Aanleiding van en opbouw naar het onderzoek	9
IV.2 Tijds kader	9
IV.3 Financieel kader	9
V. Archeologische en historische voorkennis	11
VI. Resultaten	15
VII. Besluit	19
VIII. Bibliografie	21

III. Administratieve gegevens

LOCATIEGEGEVENS

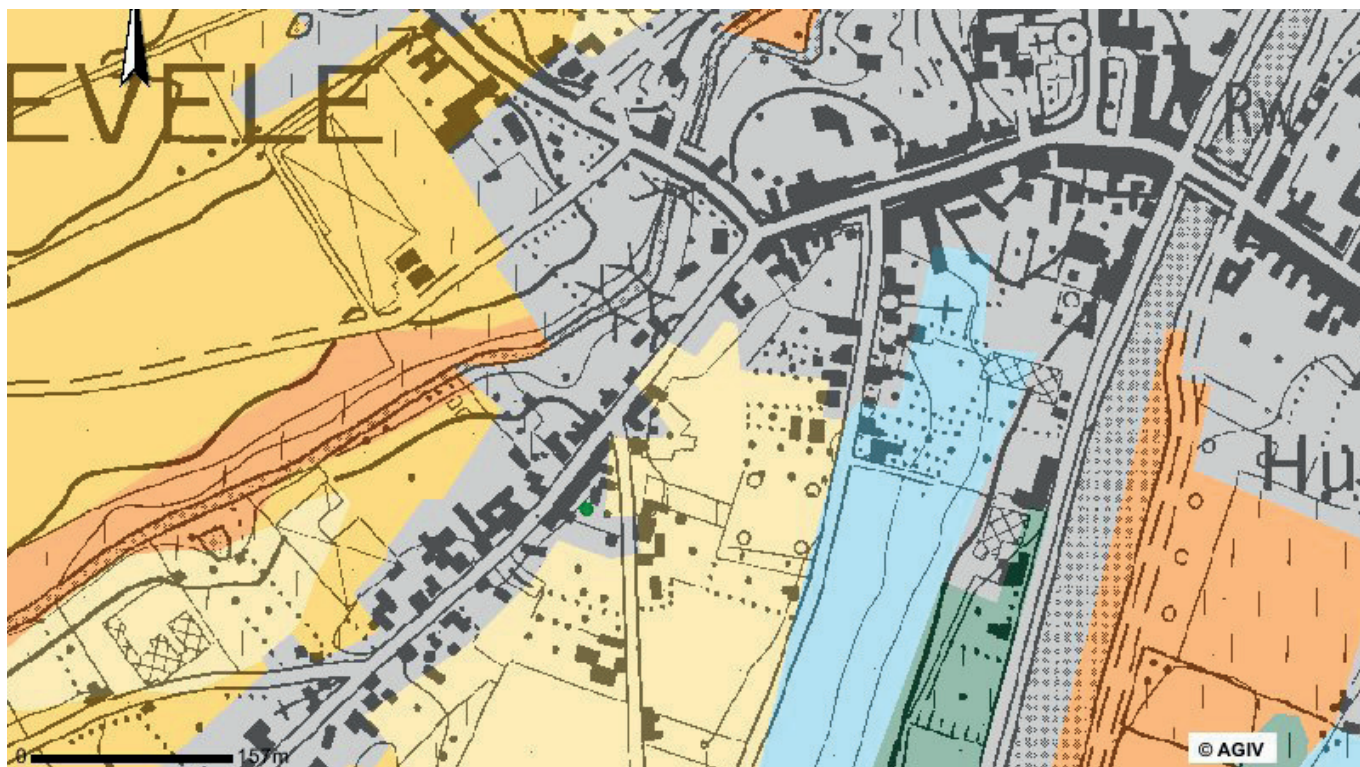
Gemeente:	Nevele
Plaats/straat:	Kerrebroek nr. 27
Kadastrale gegevens:	Nevele, 1e Afdeling, Sectie C, nr. 59D
X:	92138.31
Y:	191420.09

OPGRAVINGSDOCUMENTATIE

Vergunning:	2012/151
Geldig:	09/05/12 tot 30/05/12
Naam aanvrager:	David Vanhee
Naam vooronderzoek:	Kerrebroek 2012
Opgravingscode:	Nev – Ker – VO12
Datum:	10 mei 2012
Te onderzoeken oppervlakte:	ca. 1.700 m ²
Algemene methodiek:	vooronderzoek met proefsleuven (ca. 12 m tussen),

BOUWHEER

Structobel Invest
Aardenburgseweg 27
8310 Brugge

Figuur 1: Bodemkaart van het projectgebied. (© <http://geo-vlaanderen.gisvlaanderen.be>)

Figuur 2: Het terrein vanuit de lucht op google maps satellietbeelden. (© google maps)

IV. Projectomschrijving

IV.1 AANLEIDING VAN EN OPBOUW NAAR HET ONDERZOEK

Vlakbij de gekende Romeinse site van Kerrebroek te Nevele wordt een perceel heringericht tot een kleine verkaveling met 5 loten. Dit perceel is kadastraal gekend als Nevele, Afd. 1, Sectie C, nr 59D en is bekend als Kerrebroek nr. 27.

Hoewel het om een klein perceel ging werd, door de nabijheid van de gekende Romeinse site, toch een vooronderzoek met proefsleuven geadviseerd en aan de stedenbouwkundige vergunning gekoppeld.

Op het perceel stond vroeger een hoeve die opgenomen is in de inventaris Bouwkundig Erfgoed. Het gebouw was in zeer slechte staat en bij de aanvang van het vooronderzoek was het reeds gesloopt.

De hoogte van het terrein schommelt rond ca. 10,58 m TAW nabij Kerrebroek en 11,06m TAW nabij de Meigemstraat. Het staat op de bodemkaart ingekleurd als Pbc (Droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont).

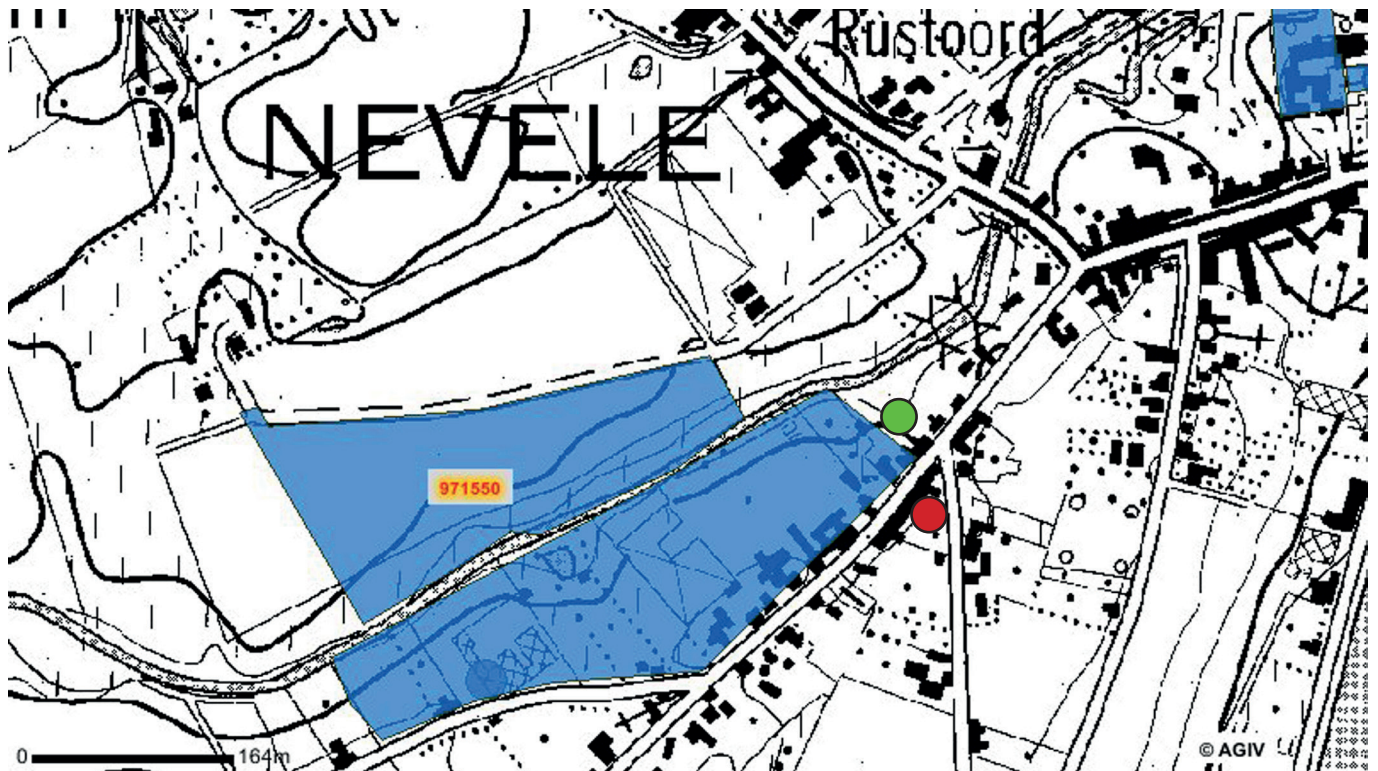
IV.2 TIJDSKADER

Het vooronderzoek ging door op 10 mei 2012 en duurde ca. een halve dag.

IV.3 FINANCIËEL KADER

De kosten van het vooronderzoek op de verkaveling werden verdeeld tussen de KLAD, die de intergemeentelijk archeoloog D. Vanhee ter beschikking stelde en de bouwheer die zorgde voor een kraan met kraanman en een landmeter.

Figuur 3: Het terrein (rood) ten opzichte van de gekende Romeinse site Kerrebroek en ten opzichte van Kerrebroek nr. 8 (groen), een terrein dat in 2010 werd gesondeerd. (© CAI op <http://geo-vlaanderen.gisvlaanderen.be>)

Figuur 4: De dorpswoning was in vrij slechte staat. (© Structobel Invest)

V. Archeologische en historische voorkennis

Voor de aanvang van het vooronderzoek waren er voor het plangebied geen archeologische indicaties gekend. De ligging nabij een van de weinige gekende Romeinse sites met steenbouw uit de regio Kerrebroek (CAI locaties 971550 en 971548), maakte de kans echter bijzonder groot dat er op dit terrein archeologische sporen zouden worden gevonden. De vraag was in welke bewaringstoestand deze zouden zijn na het intensieve gebruik van het erf.

De oudste vondsten uit de regio zijn voornamelijk prospectievondsten. Deze die gaan van het epipaleolithicum tot en met het neolithicum (VAN DER HAEGEN G., 1998). Bij de opvolging van een Aquafinracé te Hansbeke werd een kuil met de resten van een potbeker aangetroffen. Dit bekertype kan in het finaal-neolithicum gedateerd worden (HOORNE J. ET AL, 2009).

Voor Nevele en deelgemeenten zijn enkele circulaire structuren bekend door luchtfotografie. Het gaat vaak om geïsoleerde circulaire structuren. In enkele gevallen – te Merendree Melderden en te Vosselare Kouter en Meerskant – spreekt men van grafvelden met meerdere structuren. In 1990 werd een kort onderzoek uitgevoerd op een van de circulaire structuren van het grafveld Kouter (BOURGEOIS J. ET AL, 1998 & BOURGEOIS J. ET AL, 1999). Dergelijke circulaire structuren worden algemeen verbonden met de grafritus uit de midden-bronstijd (1.700 tot 1.100 v.C.) waarbij de doden (van de elite) begraven werden onder een grafheuvel, omring met één of meerdere grachten (BOURGEOIS J. ET AL, 1999). Bewijzen van nederzettingen uit deze periode zijn er nog niet.

Slechts een aantal vondsten uit de regio dateren in de ijzertijd. Het gaat onder meer om een perceleringssysteem dat werd gevonden bij het onderzoek van de circulaire structuur uit de bronstijd te Vosselare - Kouter (BOURGEOIS J. & DE MULDER G., 1992). Een ander grachtensysteem werd door luchtfotografische opnamen langs de Gentstraat opgemerkt (BOURGEOIS J. ET AL, 1998).

De Romeinse vondsten maken zowat de hoofdbrok uit van de archeologische kennis over Nevele. Over het Romeins Merendree is er natuurlijk heel wat bekend. Vooral de sporenconcentratie langs de Molenkouterslag, zowel langs het Kanaal van Schipdonk als in de richting van het centrum, valt op. Archeologen van de Gentse Universiteit hebben door de synthese van de gegevens uit veld- en luchtprospectie, studie van de vondsten en noodopgravingen getracht de grootte en de belangrijkheid van deze concentratie in te schatten. Zij berekenden dat 15 tot 20 ha van de zandrug gelegen nabij de kruising van de Neerkale en de Kruiskale sporen bevat van een Romeinse nederzetting, mogelijk een vicus en misschien zelfs een heiligdom (DE CLERCQ W. ET AL, 1998).

Ook op de koutercomplexen langs de Kale te Vosselare zijn heel wat bewijzen van Romeinse bewoning vastgesteld. Op basis van de spreiding van de Romeinse vondsten, luchtfotografische gegevens en een tweetal opgravingen, zou over die kouterug een Romeins wegtracé lopen. Deze weg loopt vanuit Deinze naar Vosselare en steekt ter hoogte van Vosselareput (Astene -Deinze) de Leie over om dan haar traject naar Merendree verder te zetten.

Voor deelgemeente Landegem is dan weer Romeinse aanwezigheid vastgesteld bij de bouw van de huidige bibliotheek en voor Hansbeke zijn bij de opvolgingswerken van het Aquafinracé (2009) een tweetal gebouwplattengronden en een brandrestengraf (HOORNE J. ET AL, 2009a) aangetroffen.

Vlak bij het plangebied – en de reden waarom ook deze kleinere ingreep werd geadviseerd – is een Romeinse steenbouwsite onderzocht uit de 2e eeuw n.C. Tot op heden is echter nog steeds niet duidelijk welke functie dit gebouw zou kunnen hebben (DE CLERCQ W. ET AL, 1998 & THOEN H., 1998).

Figuur 5: Het terrein op de kaart van Ferraris. Op het terrein stond een molen in de 18e eeuw. (© NGI)

Figuur 6: Het terrein op de Atlas der Buurtwegen. (© Gisoost.be)

De periode tussen de 5e eeuw en 9e eeuw n.C. wordt beschouwd als de vroege middeleeuwen. Archeologische sporen uit deze periode zijn eerder schaars. Vermoedelijk hebben de onrust na het verval en de ondergang van het Romeinse Rijk en de Germaanse volksverhuizingen tussen de late 4e en de 6e eeuw hiermee te maken. De regio zou behoorlijk ontvolkt zijn (DE CLERCQ W., 1998a). Toch is het ook mogelijk dat we de vroegmiddeleeuwse sites moeilijk herkennen, of dat ze onder de bestaande dorpskernen gelegen zijn. Recentelijk werd deze stelling bevestigd. Recent zijn in de Nevelse deelgemeenten Vosselare en Merendree nabij beide dorpscentra vroegmiddeleeuwse bewoning aangetroffen. Het onderzoek aan de Hoogstraat te Vosselare legde restanten van verschillende woonerven vrij. De datering wordt nu voorzichtig geschat op 7e tot 8e eeuw n.C. (DE LOGI A. & SCHYNKEL E., 2010). In Merendree werden twee gebouwenplattegronden en waterput ontdekt die te dateren zijn omstreeks de 9e eeuw. (DE LOGI A. & VAN CAUWENBERGH S., 2010).

De volle middeleeuwen in Nevele zijn bekend uit 2 opgravingen te Merendree, namelijk Molenkouterslag (2005) en Merendreedorp (2010). Daar werden verschillende gebouwplattegronden uit deze periode onderzocht (VANHEE D. & HOORNE J., 2005 & DE LOGI A. & VAN CAUWENBERGH S., 2010). Dergelijke omgrachte erven met hoofdgebouwen, bijgebouwen en waterputten leren ons meer over de middeleeuwse landinname.

De woning die er stond, is beschreven in Bouwen door de Eeuwen heen Deel 12n 1 p. 193 als een blauwgeschilderde dorpswoning op gecementeerde plint van 6 traveeën en één bouwlaag onder zadeldak. Het gebouw zou uit de 19e eeuw stammen. Ernaast is een maalderij van I. Steyaert aangebouwd (LANCIUS, 1989). Het gebouw was opgenomen in de Inventaris Bouwkundig Erfgoed als Dorpswoning (ID: 35091). De sloop is gemeld aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Uit nazicht op de Kaart van Ferraris (1771-1778) en op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) blijkt dat de percelen reeds bebouwd waren. Op de 18e-eeuwse Kaart van Ferraris staat een molen. Op de 19e-eeuwse Atlas der Buurtwegen staat langs Kerrebroek een woning, vermoedelijk de blauwgeschilderde dorpswoning zoals beschreven in Bouwen door de Eeuwen heen. Langs de Meigemstraat staat een constructie die de restanten van een molen zouden kunnen zijn.

Figuur 7: Verstoringen in Werkput 1, aan de kant van de Meigemstraat.

Figuur 8: Verstoringen in Werkput 1, aan de kant van Kerrebroek.

Figuur 9: Verstoringen in Werkput 2.

VI. Resultaten

Tijdens het vooronderzoek werden 2 sleuven aangelegd. Daarbij werd snel duidelijk dat dit terrein zwaar verstoord was.

In Werkput 1 werd 1 kleinere kuil gevuld met flessenglas aangetroffen (Lo. 01). De vulling was licht grijs tot grijs. en de aflijning was vrij scherp. Het is een vrij recente afvalkuil. Verder werden er een achttal grote verstoringen (kuilen) aangetroffen (Lo. 02 t.e.m. 09) die een licht grijze vulling hebben, scherp afgelijnd zijn en gevuld waren met plastic en wat puin. Tegen het einde van de sleuf, aan de kant van Kerrebroek werd een grote zwarte verstoring aangetroffen, veroorzaakt door de recente sloop van de woning.

In de eerste helft van Werkput 2 werden heel wat mogelijke paalsporen en kuilen aangetroffen. Ze waren allemaal zeer scherp afgelijnd, licht grijs tot grijs van vulling. In Lo. 01 werden de resten van een dier aangetroffen (vermoedelijk een kat). De andere sporen (Lo. 02, 03, 04, 05, 08, 09) bevatten wat recent puin. De lange sporen Lo. 06 en 07 bevatten heel veel recent puin en glas, waaronder een inktpot. Lo. 07 zou een uitbraakspoor kunnen zijn, eventueel van de molenconstructie, er werden geen muurresten in verband aangetroffen.

In de tweede helft van Werkput 2 werden palenclusters vastgesteld. Maar ook hier ging het om zeer recente licht grijze en zeer scherp afgeliijnde sporen.

Figuur 10: Recente palencluster in Werkput 2.

Figuur 11: Nog meer recente paalsporen in Werkput 2, richting Kerrebroek.

Figuur 12: Zicht op de bodemopbouw met een ploeglaag (Ap van 20 tot 35 cm), lemig zand (20 cm) en zandige leem (Noordprofiel WP 2).

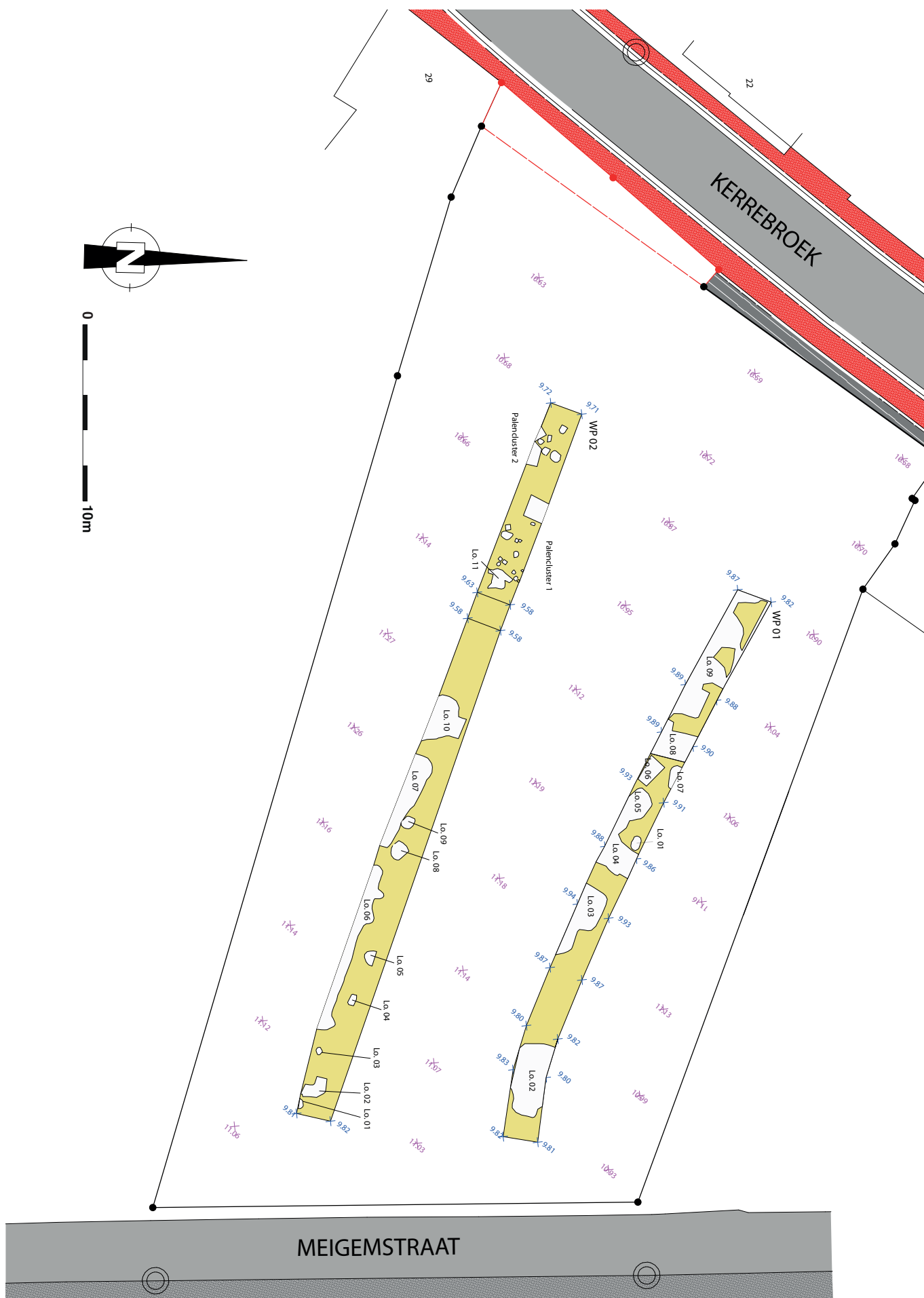

In de sporen werd nog gezocht naar materiaal, door ze op te schaven (deels met de schop, deels met truweel) en daarbij werd enkel recent materiaal en bouwpuin aangetroffen.

Een profielput op Werkput 2 toont dat de bodem is opgebouwd uit een ploeglaag (Ap) die van dikte varieert tussen de 20 en de 35 cm, met daaronder een 20 cm dikke donkergele laag met lemig zand en daaronder een pakket zandige leem. Dit lijkt overeen te komen met wat de bodemkaart voorschrijft: Pbc (Droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont).

Figuur 13: Noordprofiel van de profielput in Wp. 2.

VII. Besluit

Het vooronderzoek op het perceel aan Kerrebroek nr. 27 leverde enkel recente verstoringen op. Het is dan ook niet opportuun verder onderzoek op deze terreinen uit te voeren.

VIII. Bibliografie

- DE LOGI A. & SCHYNKEL E., 2010. *Archeologisch onderzoek. Nevele – Hoogstraat. 18 januari tot 30 april 2010.* (=KLAD-rapport 19)
- DE LOGI A. & VAN CAUWENBERGH S., 2010. *Archeologisch onderzoek. Nevele – Merendreedorp. 4 mei tot 25 juni 2010.* 2010. (=KLAD-rapport 20)
- BOURGEOIS J., DE CLERCQ W., DE MULDER G., MEGANCK M. & VERLAECKT K., 1998. Het Land van Nevele in de metaaltijden. In: *VOBOV-info*, 47, pp. 13 - 23.
- BOURGEOIS J. & DE MULDER G., 1992. Een grafheuvel uit de bronstijd en prehistorische perceleringen. Opgravingen 1990 op de kouter te Vosselare. In: *Het Land van Nevele*, XXIII(4), pp. 245 - 266.
- BOURGEOIS J., MEGANCK M., SEMEY J. & VERLAECKT K., 1999. *Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West-Vlaanderen III.* Gent.
- DE CLERCQ W., 1998a. Ongeschreven verleden. Een archeologische kijk op de vroegste bewoningsgeschiedenis van het Land van Nevele. In: *Het Land van Nevele*, 29- 2, pp. 89 - 160.
- DE CLERCQ W., 1998b. De vroege middeleeuwen op het grondgebied van het Land van Nevele. In: *VOBOV-info*, 47, pp. 61 - 62.
- DE CLERCQ W., DESCHIETER J., HAGEMAN B., THOEN H. & VERMEULEN F., 1998. Recent archeologisch onderzoek in de vallei van de Kale, grondgebied Land van Nevele: sites en structuren. In : *VOBOV-info*, 47, pp. 28 - 33.
- HOORNE J., Taelman E. & VANHEE D., 2009. *Archeologische opvolging Aquafintrace Hansbeke. Januari - februari 2009.* (=KLAD-Rapport 13)
- LANCIUS K., 1989. *Inventaris van het cultuurbezit in België, Architectuur, Provincie Oost-Vlaanderen, Arrondissement Gent, Kanton Nevele, Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen 12N1.* Brussel - Turnhout, 526pp.
- THOEN H., 1998. De Romeinse bewoning in de vallei van de Kale binnen het gebied van het Land van Nevele. Status quaestionis van het onderzoek. In: *VOBOV-info*, 47, pp. 24 - 27.
- VAN DER HAEGEN G., 1998. Steentijdvondsten in het Land van Nevele. In: *VOBOV-info*, 47, pp. 6 - 12.
- VANHEE D. & HOORNE J., 2005. Een volmiddeleeuwse hoeve met explosieve verrassing in de Molenkouterslag. Monumentenzorg en cultuurpatrimonium. In: *Jaarverslag van de provincie Oost- Vlaanderen*, pp. 180 - 181.

